

ניהול קופות העירייה

1. כללי

במהלך עבודת הביקורת בשנת 1998, התעוררה סוגיית שמירת כספי העירייה וניהול קופות העירייה.

על-פי סעיף 189 (קופת העירייה) לפקודת העיריות: "כל הכספים המתקבלים ע"י העירייה או בשבילה מכוח הוראותיהם של הפקודה או של כל דין אחר, או בכל דרך שהיא, יהיו קופה שתיקרא קופת העירייה". סעיף 192 לפקודת העיריות קובע שהאחראי לקופה הוא גזבר העירייה.

2. מחלקת הגביה

2.1 נושא מערך הגבייה ופעילות מחלקת הגביה נבדק השנה ודו"ח מפורט על כך מובא בעמוד 1 לעיל, בדו"ח השנתי מס' 22, לשנת 1998/99.

בדו"ח זה התריע מבקר העירייה על הסדרים לקויים של אבטחת הקופות והקופאיות/ הקופאים במחלקת הגביה ועל כך שקב"ט העירייה, גזבר העירייה ומנכ"ל העירייה לא נתנו דעתם על הבטחתו הפיזית של המקום, בו מחזירים כספים במזומן. כמו-כן התריעה הביקורת על חוסר נהלים מתאימים בכל הקשור לאבטחת הכספים בקופות ו/או בעת העברתם ממקום למקום לצורך הפקדה בבנק, בקופה הראשית או בתחילת יום העבודה מהקופה הראשית אל הקופות הקטנות של הקופאית/הקופאים.

2.2 במהלך הביקורת במחלקת הגבייה נערך סיור במחלקה. מבקר העירייה מצא כי קשיש גמלאי מתנדב, מועסק במשרת קופאי, עם כל הכרוך בכך. עוד באותו יום הוציא מבקר העירייה מכתב אל מנהלת מחלקת הגבייה עם העתק אל ראש העיר, מנכ"ל העירייה וגזבר העירייה:

"בסיור שערך מבקר העירייה בתאריך 10.9.98, נמצא כי מועסק מתנדב במשרת קופאי. כפי שראיתי המתנדב מבצע גבית כספים מנישומים וכן מבצע עדכון במחשב. לדעתי הליך זה של מתן גישה כמעט בלתי מוגבלת לבצע שינויים בקובצי האב של מחלקתך, וכן מתן הרשאה לעבוד עם כסף הנו פסול. מעבר לסיכון של עדכון רשומות בקובץ האב בשוגג/במזיד יכול ויש במעשה משום פגיעה בצנעת הפרט. מתן הרשאות וגישה מהסוג הנ"ל צריך לתת רק לעובדי עירייה וזאת לאחר שהוחתמו על טופס סודיות.

אודה לך אם תשלחי לי מידע על הבאים:

1. אילו אמצעים ננקטו כדי להבטיח שהסיכונים הנוכחים לעיל לא יתרחשו.
2. האם המתנדב הוחתם על טופס שמירת סודיות? אם כן אנא צרפי העתק של הטופס החתום.
3. אילו בקורות ו/או בדיקות הפעילה מחלקתך כדי לבדוק שאכן לא בוצע כל שימוש פסול בקובץ האב.
4. האם יש במחלקתך נוהל עבודה עם מתנדבים? אם כן אנא צרפי העתק.
5. את מי יידעת ו/או מי אישר את העסקת המתנדב? צרפי העתקי מכתבים וכו'.

לתשובתך המהירה אודה".

2.3. מנהלת מחלקת הגביה השיבה כעבור חודש וחצי כלהלן:

”המתנדב מועסק בתחומי העבודה הבאים -

תיוק, משלוח חשבונות, קבלת תשלום בכרטיסי אשראי וכן גביית כספים באמצעות הקופה.

בגביית כספים באמצעות הקופה הושם דגש כי הקליטה תבוצע באופן אוטומטי וכך קטן באופן משמעותי פעילות המתנדב במערכות המחשב. מעבר לכך אין לו גישה לפעילויות אחרות הכוללות עדכון קודים והסדרים במחשב.

בנושא סודיות המתנדב חתם על הטפסים במחלקה להתנדבות.”

2.4. בתאריך 19.01.99, יצא המתנדב את החדר והשאיר את הכסף ללא כל אבטחה. בזמן העדרו מהחדר נגנב הכסף מהקופה שהייתה ברשותו (סכום של כ- 11,000 ש”ח).

מבקר העירייה פנה פעם נוספת, הפעם אל מנכ”ל העירייה:

”נודע לי כי היום נאנה סכום כסף נכבד מקופת מחלקת הגביה.

אבקש להודיעך כלהלן:

1. בחודש ספטמבר 1998 התרצתי על כך שנוא כה ראי כי לבית כספים ואחריות על קופה מטופל ע”י מתנדב (מ”מ מכתבי).

2. בדו”ח ביקורת הנאמא בהכנתי, אני מציינ את הצדד אמצי אבטחת הכספים במחלקת הגביה, הן בקופות והן בעת הצגת הכסף לבנק (ר”מ טיולת הדו”ח - הפרק 6.2, הרלוונטי).

למרות התרצתי והיות ובעלי תפקידים ניהוליים אחראים היו בין המכותמים למכתבי, לא ננקטו הצדדים הדרושים. להו אחדל ממדרגה ראשונה.”

2.5. הערת הביקורת

הסכום שנגנב הסתכם לדברי מנהלת מחלקת הגביה בכ- 11,000 ש”ח (לא נערכה בדיקה מדויקת בנושא). עד כה לא הייתה כל תגובה מצד מנכ”ל העירייה ולא דווח למבקר העירייה, לא על הסכום המדויק שנגנב, לא על הצעדים שנקטו על-מנת שדבר דומה לא ישנה ולא על הדרך שבכוונת העירייה להחזיר את הכסף. הדבר היחידי שנודע למבקר העירייה הוא שפעילותו של המתנדב במחלקת הגביה הופסקה.

3. קופה קטנה במחלקה לנוער ואירועים

במחלקה לנוער ואירועים קיימת קופה קטנה, לצורך הוצאות קטנות ודחופות של המחלקה.

- 3.1. מנהל המחלקה לנוער ואירועים הודיע למבקר העירייה בנובמבר 1998 כי קבלות המיועדות לכיסוי מהקופה הקטנה בסך 859. - ש"ח אבדו.
- 3.2. הנהלת החשבונות במחלקה לנוער ואירועים סיפרה לביקורת כי לאחר הכנת יומן קופה קטנה בו רשמה את כל הקבלות שנמסרו לה ע"י מנהל המחלקה הכניסה את כל החומר לחדר האחסון הנעול שבמזכירות המחלקה. למחרת היום גילתה כי המעטפה עם הקבלות נעלמה. ללא קבלות הגזברות לא יכלה להחזיר את הכספים לקופה הקטנה.

3.3. המלצות הביקורת

לאור המצב שנוצר והיות שלפי דברי מנהל המחלקה הנושא הועבר גם לטיפול קב"ט העירייה הריני להמליץ כלהלן:

- א. **מנהל המחלקה לנוער ואירועים ימסור הצהרה בכתב שכל הסכומים שנרשמו ביומן הקופה הקטנה הוצאו על-ידו במסגרת פעילות שבתחום אחריותו ועל סמך הצהרתו זו מנכ"ל העירייה ינחה את גזבר העירייה להחזיר את הכספים לקופה הקטנה.**
- ב. **גזבר העירייה יחד עם קב"ט העירייה יוציאו הנחיות ברורות לגבי שיטת אבטחת מסמכים שווי ערך כספי לכל מנהלי היחידות ויוודאו שנקטו כל הצעדים לאבטחת כספי העירייה.**

הערה כללית

- נושא הקופות הקטנות בעייתי בעיריית כפר-סבא ולא אחת, לפחות במהלך 5 השנים האחרונות מתגלות גנבות, או אוב דנים וכד' ביחידות השונות של העירייה.
- לפני כ- 5 שנים, עמד מבקר העירייה על הבעייתיות והציעה הצעת נוהל לניהול קופות קטנות/קופות דמי מחזור/דמי מחזור אישיים.
- הצעת הנוהל הועברה לטיפול מנכ"ל העירייה והמתינה, במשך כשנתיים עד שגזבר העירייה עיבד אותה מחדש לפי הבנתו. במקביל הוציא גזבר העירייה, במסגרת סמכויותיו, הנחיות לניהול קופות קטנות ואישר ליחידות השונות להחזיק קופות קטנות בסכומים נמוכים יחסית.
- לאור מצב הנזילות הקשה, בו נמצאה העירייה, הקופות הקטנות פעלו אך ורק לתקופה מאוד מצומצמת ומספר היחידות בהן נשארו קופות קטנות פעילות צומצם אף הוא.
- התוצאה היא שבעצם עד עצם היום אין נוהל מחייב, אשר אושר במועצת העירייה או אשר פורסם בדרך של פרסום נוהל מחייב, אשר יבטיח ניהול מסודר ואחיד של הקופות מחד ומאידך יבטיח בקרות מתאימות לאבטחת הכספים
- הביקורת חוזרת וממליצה, כי על מנכ"ל העירייה, גזבר העירייה וקב"ט העירייה לטפל בדחיפות בבעיית הניהול והבקורות של הקופות הקטנות ולהוציא ללא כל דחייה נוספות נוהל ברור אשר יסדיר את הנושא.**